

NORGES HØYESTERETT

Den 21. mai 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Tønder, Matheson og Noer i

HR-2013-01061-U, (sak nr. 2013/720), straffesak, anke over kjennelse:

A (advokat Svein Aage Valen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder en anke over lagmannsrettens kjennelse om å avvise en anke over tingrettens beslutning om ikke å utsette hovedforhandlingen i en straffesak.
- (2) A er satt under tiltale ved Bergen tingrett for overtredelser av straffeloven § 275 første og annet ledd, jf. § 276 og ligningsloven § 12-1 nr. 1 bokstav a, jf. § 12-2 nr. 1 og 2. Hovedforhandlingen varte fra 17. september 2012 til 21. mars 2013.
- (3) Den 10. august 2012 ba tiltalte om seks måneders utsettelse av hovedforhandlingen av hensyn til forberedelsen av sitt forsvar, jf. EMK artikkel 6 nr. 3 bokstav b. Bakgrunnen var at forsvareren i perioden mai til august 2012 mottok cirka 20 000 nye dokumenter fra påtalemyndigheten. Påtalemyndigheten motsatte seg slik utsettelse.
- (4) Saksforberedende dommer i tingretten traff 24. august 2012 beslutning om ikke å ta begjæringen om utsettelse til følge.
- (5) Tiltalte anket beslutningen til Gulating lagmannsrett, som ved kjennelse 14. september 2012 forkastet anken.
- (6) Tiltalte anket til Høyesterett, og ved ankeutvalgets kjennelse 19. oktober 2012, Rt. 2012 side 1595, ble lagmannsrettens kjennelse opphevet idet lagmannsretten uriktig hadde lagt til grunn at den ikke hadde full prøvingskompetanse.
- (7) Lagmannsretten behandlet deretter saken på ny, og traff 12. november 2012 kjennelse der anken på ny ble forkastet.

- (8) Tiltalte anket til Høyesterett, og ved ankeutvalgets kjennelse 18. januar 2013, Rt. 2013 side 51, ble lagmannsrettens kjennelse opphevet, idet lagmannsretten, ved sin vurdering av om tiltalte hadde behov for utsettelse av hovedforhandlingen, uriktig hadde lagt til grunn at et større antall av de nye dokumentene kunne knyttes til tiltaltes egen anmodning om dokumentframleggelse.
- (9) Lagmannsretten behandlet deretter saken på ny. Etter at partene på lagmannsrettens anmodning hadde uttalt seg om spørsmålet om det fortsatt foreligger rettslig interesse i en avgjørelse av anken, traff lagmannsretten 14. mars 2013 kjennelse med slik slutning:
- "Anken avvises."**
- (10) På tidspunktet for lagmannsrettens kjennelse var bevisførselen i tingretten avsluttet, og det gjensto bare å høre partenes prosedyrer. I sin kjennelse kom lagmannsretten til at den i sin tid påankede beslutning 24. august 2012 ikke lenger hadde noen praktisk eller rettslig betydning for den tiltalte. Det gjaldt en saksstyrende beslutning om å sette hovedforhandlingen i gang, som ikke var bindende for retten under avviklingen av hovedforhandlingen. Siden bevisførselen i tingretten nå var avsluttet, var det ikke lenger noe reelt og aktuelt behov for å få prøvd om tingretten den gang tok feil ved ikke å utsette saken. Anken ble på denne bakgrunn avvist, jf. straffeprosessloven § 377.
- (11) A har anket til Høyesterett. Det anføres at han har rettslig interesse i en avgjørelse av anken helt fram til det foreligger en dom. Det anføres at løsningen som er lagt til grunn i Rt. 2005 side 799, ikke har overføringsverdi til nærværende sak.
- (12) *Påtalemyndigheten* har anført at lagmannsretten korrekt har kommet til at tiltalte ikke lenger har rettslig interesse i en avgjørelse av anken.
- (13) Partene har i senere skriv utdypet egne merknader og gitt merknader til hverandres anførsler.
- (14) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at lagmannsrettens kjennelse om avvising av anken over tingrettens beslutning 24. august 2012 ble anket til Høyesterett 22. mars 2013. Dagen før, den 21. mars 2013, ble behandlingen for tingretten avsluttet og saken tatt opp til pådømmelse.
- (15) Etter straffeprosessloven § 377 første ledd kan en kjennelse eller beslutning ankes av enhver som avgjørelsen rammer med mindre "vedkommende kan bruke den som ankegrunn mot en dom ...". Ankesaken for lagmannsretten gjaldt spørsmålet om hovedforhandlingen for tingretten skulle utsettes. At hovedforhandlingen ikke ble utsatt, vil kunne utgjøre en saksbehandlingsfeil som kan påberopes som ankegrunn mot dommen. Det er imidlertid ikke avsagt dom i saken. Domsavsigelse vil etter det opplyste først finne sted 4. september 2013.
- (16) I Rt. 2005 side 799 er det lagt til grunn at skjæringspunktet for når en kjennelse eller beslutning kan ankes, er når retten tar saken opp til pådømmelse. Det heter om dette, jf. avsnitt 16:

"Utvalget kjenner ikke til noen rettsavgjørelse om dette spørsmålet i forhold til straffeprosessloven § 377 første ledd. Tvistemålsloven § 396 har imidlertid en helt likelydende bestemmelse. I forhold til denne er det lagt til grunn at skjæringspunktet er når saken blir tatt opp til doms, se kjæremålsutvalgets avgjørelse i Rt. 1997 side 1166, som senere er fulgt opp i Rt. 2000 side 1376. I avgjørelsen er det særlig vist til praktiske hensyn. Kjæremålsutvalget mener at hensynet til sammenheng i rettssystemet taler sterkt for å tolke de to bestemmelsene i

straffeprosessloven og tvistemålsloven på samme måte, og kan ikke se at det foreligger reelle hensyn som kan føre til noe annet resultat."

- (17) Etter tvisteloven § 29-2 tredje ledd kan saksbehandlingsanket i sivile saker nå – i saker som behandles muntlig – bare fremsettes frem til "rettsmøte for sluttbehandling innledes".
- (18) Forsvareren har anført ulike grunner som skal tilsi at resultatet i Rt. 2005 side 799 ikke bør gjelde i saken her. Det er for det første vist til at begrunnelsen for standpunktet er kort og lite prinsipiell. For det andre hevdes det at løsningen i Rt. 1997 side 1166, som gjaldt sivile saker, ikke har overføringsverdi til nærværende sak. For det tredje tilsier tiltaltes rettigheter etter EMK at anken må realitetsbehandles. For det fjerde tilsier en rekke reelle hensyn at saken ikke avvises så lenge dom ennå ikke er avsagt.
- (19) Utvalget kan ikke se at det er grunnlag for en tilsidesettelse av den tolkingen av straffeprosessloven § 377 som følger av Rt. 2005 side 799. I denne avgjørelsen tok kjæremålsutvalget sikte på en prinsipiell avklaring av skjæringstidspunktet for når noe kan brukes som en ankegrunn. Løsningen var allerede kommet til uttrykk i Rt. 2003 side 30 avsnitt 18 og er også lagt til grunn i HR-2011-00242-U.
- (20) Den ankende part har vist til at han ved en fellende dom ikke uten videre har krav på ankebehandling i lagmannsretten, jf. straffeprosessloven § 321 andre ledd. Til det bemerker utvalget at lagmannsretten ved silingsprøvingen må foreta en reell overprøving av tingrettens dom innenfor ankens rammer, jf. Rt. 2012 side 1843 avsnitt 10. Den som har en rimelig prosedabel anførsel om at vedkommendes rettigheter etter EMK er krenket, har dessuten etter EMK artikkel 13 krav på å få anførselen prøvd for nasjonale domstoler, jf. avsnitt 25.
- (21) Den ankende part har etter dette ikke lenger rettslig interesse i en prøving av utsettelsesbegjæringen. Dette er det samme som lagmannsretten kom til, men på et annet grunnlag. Anken til Høyesterett ble erklært dagen etter at saken var tatt opp til doms, og da var den rettslige interessen allerede bortfalt. Anken må derfor avvises.
- (22) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G:

Anken over tingrettens beslutning 24. august 2012 avvises.

Wilhelm Matheson
(sign.)

Bård Tønder
(sign.)

Ragnhild Noer
(sign.)

Riktig utskrift: